

Förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden 2021-2027

2017/18:FPM157

Näringsdepartementet

2018-07-30

Dokumentbeteckning

KOM (2018) 390 final

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014.

Sammanfattning

Den 12 juni 2018 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om en ny europeisk havs- och fiskerifond (EHFF) för perioden 2021–2027.

Fondens ändamål så som det föreslås är att stödja genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken, främja genomförandet av EU:s integrerade havspolitik och stödja unionens internationella åtaganden inom världshavsförvaltningen. Innehållet i förslaget innebär huvudsakligen en fortsättning av de stöd som redan idag finns under innevarande EHFF samtidigt som delar av det som avser unionens internationella åtaganden inom världshavsförvaltningen innebär en utökning av fondens tillämpningsområde.

Förslaget innebär att medlemsstaterna har större frihet att utforma egna åtgärder och även att fastställa reglerna för stödberättigande. Friheten begränsas däremot av en förteckning över icke stödberättigande åtgärder. Målet är att ha en lägre grad av reglering på EU-nivå avseende det som kan vara stödberättigande inom de nationella operativa programmen och större fokus på resultatet dessa program ska leverera.

Förvaltning och kontrollsystemet för EHFF föreslås även fortsättningsvis styras av regler i en fondgemensam förordning som också omfattar bland

Regeringens övergripande inställning om en kraftigt minskad EU-budget när Storbritannien lämnar EU och en stabiliserad EU-avgift innebär att regeringen anser att utgiftsvolymen för EHFF ska minskas. Mot denna bakgrund anser regeringen att tillämpningsområdet för EHFF och budgetutrymmet för kommissionens genomförande av EHFF under direkt förvaltning inte ska utökas i förhållande till nuvarande programperiod. Regeringen anser vidare att åtgärder som är kapacitetsdrivande bör utgå ur fonden och att åtgärder som har karaktär av kompensation bör minskas. Inom ramen för en minskad EHFF bör finansieringen av genomförandet av EU:s gemensamma fiskeripolitik, EU:s integrerade havspolitik och relaterade mål för hållbar utveckling inom Agenda 2030 vara prioriterade områden.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen presenterade den 2 maj 2018 ett förslag till förordning om en flerårig budgetram (MFF) för perioden 2021–2027. Meddelandet som kommissionen publicerade i samband med detta (KOM (2018) 321) beskriver inriktningen på kommissionens förslag och de ändringar i utgifternas omfattning, sammansättning, inriktning och utformning som kommissionen anser nödvändiga för att möta EU:s utmaningar (se Faktapromemoria 2017/18:FPM99). Kommissionens förslag till flerårig budgetram har sedan följts av förslag för programmen inom de olika utgiftsrubrikerna.

Enligt meddelandet ”En modern budget för ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum Flerårig budgetram 2021–2027”, kommer EU-budgeten genom Europeiska havs- och fiskerifonden att fortsätta stödja en hållbar fiskesektor i EU och de kustsamhällen som är beroende av fisket. Kommissionen framhäver att det finns ett verkligt europeiskt mervärde i att främja den blå ekonomin inom fiske och vattenbruk, turism, ren havsenergi och blå bioteknik genom att uppmuntra regeringarna, näringslivet och andra berörda parter att utveckla gemensamma strategier för att driva på tillväxten och samtidigt värna om havsmiljön.

Den 12 juni 2018 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om en ny europeisk havs- och fiskerifond för perioden 2021–2027. Förslaget anger hur medlen från unionens budget ska riktas till stöd för den gemensamma fiskeripolitiken, unionens integrerade havspolitik och unionens internationella åtaganden inom världshavsförvaltningen.

Förslaget om en ny EHFF fastställer en ram för hur fonden ska rikta medlen från unionens budget för perioden 2021–2027 till stöd för den gemensamma fiskeripolitiken (GFP), EU:s integrerade havspolitik och unionens internationella åtaganden på området världshavsförvaltning, i synnerhet inom ramen för Agenda 2030 för hållbar utveckling.

EHFF genomförs huvudsakligen enligt två ordningar, dvs. av medlemsstaterna genom nationella operativa program, inom s.k. delad förvaltning, och direkt av kommissionen inom s.k. direkt förvaltning. Undantagsvis sker genomförandet även inom ramen för indirekt förvaltning genom unionens organ. EHFF:s totala ram delas därmed mellan kommissionen och medlemsstaterna.

EHFF kommer även fortsättningsvis att tillsammans med andra fonder omfattas av en gemensam ram, den s.k. förordningen om fondgemensamma bestämmelser (KOM (2018) 375), när det gäller regler om förvaltning och kontrollsystem.

Synergier mellan olika EU-instrument kommer att uppmuntras och i likhet med nuvarande programperiod föreslås en så kallad partnerskapsöverenskommelse för varje medlemsland. I första hand föreslås partnerskapsöverenskommelsen innehålla mål för de fonder som ingår i den allmänna förordningen, dvs Europeiska regionala utvecklingsfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska socialfonden+, Europeiska havs- och fiskerifonden, Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt Instrument för gränsförvaltning och visering.

1.2.1 Syftet med förslaget

Förslagets syfte är att stödja genomförande av den gemensamma fiskeripolitiken, EU:s integrerade havspolitik och unionens internationella åtaganden inom världshavsförvaltningen. Enligt förslaget ska EHFF ha fyra prioriteringar som beskriver fondens tillämpningsområde:

1. Främja hållbart fiske och bevarande av marina biologiska resurser.
2. Bidra till tryggad livsmedelsförsörjning i unionen genom vattenbruk och marknader som präglas av konkurrenskraft och hållbarhet.
3. Göra det möjligt för en hållbar blå ekonomi att växa och främja välmående kustsamhällen.
4. Stärka den internationella världshavsförvaltningen och möjliggöra trygga, säkra, rena och hållbart förvaltade hav och oceaner.

1.2.2 Fondens nya struktur

Inom ramen för de fyra prioriteringarna och dess stödområden föreslås inga på förhand fastställda åtgärder. Istället kommer medlemsstaterna kunna utforma sina åtgärder inom ramen för dessa stödområden och genom att ta fram nationella operativa program. Målet är att ha en lägre grad av reglering på EU-nivå avseende det som kan vara stödberättigande inom de nationella operativa programmen och större fokus på resultatet dessa program ska leverera.

1.2.3 Villkor och restriktioner

Eftersom medlemsstaterna har stor flexibilitet att utforma åtgärder och fastställa regler för stödberättigande innehåller förslaget en lista över icke stödberättigande åtgärder samt bestämmelser med olika villkor. Detta är nödvändigt för att främst undvika negativa effekter på fiskbeståndet och för att säkerställa att stödet riktas mot att uppnå GFP:s mål och unionens internationella åtaganden inom ramen för WTO-förhandlingar och Agenda 2030.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Vid ett ikraftträdande av EHFF-förordningen upphävs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 av den 15 maj 2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2328/2003, (EG) nr 861/2006, (EG) nr 1198/2006 och (EG) nr 791/2007 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1255/2011. Detta innebär att nationella bestämmelser som kompletterar denna förordning kommer att upphävas och att ett nytt regelverk på nationell nivå måste tas fram för genomförandet av EHFF-förordningen för perioden 2021–2027.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Den totala föreslagna budgeten för EHFF är 6140 miljoner euro. Det motsvarar ca 2 456 mnkr på den svenska EU-avgiften.

Konsekvensen av Storbritanniens utträde ur EU för EHFF:s totala budget är en minskning med ca 4 procent av den totala ramen. Medlemsstaterna kommer enligt förslaget tilldelas 96,5 procent av deras nuvarande EHFF-budget, vilket innebär 115 896 525 euro för Sveriges del. Kommissionens andel av budgeten för genomförandet av EHFF genom direkt och indirekt förvaltning har dock ökat till 13,5 procent jämfört med ca 10 procent under nuvarande programperiod.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens position om en kraftigt minskad EU-budget när Storbritannien lämnar och en stabiliserad EU-avgift ska vara vägledande för övriga budgetpåverkande förhandlingar inom ramen för MFF. Det gäller samtliga utgiftsprogram. Detta för att uppnå samstämmighet i och trovärdighet i förhandlingarna. Detta operationaliseras genom att Sverige ska argumentera för att utgiftsvolymen för EHFF ska vara mindre än kommissionens förslag och avsevärt mindre än föregående ram i jämförbara priser rensat för den automatiska besparing som blir följderna av Brexit.

I enlighet med den övergripande positionen avser regeringen att verka för generella och specifika utgiftsminskningar rörande EHFF. Detta innebär bland annat att regeringen ska verka för att tillämpningsområdet för EHFF och budgetutrymmet för kommissionens genomförande av EHFF under direkt förvaltning inte utökas i förhållande till nuvarande programperiod.

Regeringen avser mot denna bakgrund även att verka för att åtgärder som är kapacitetsdrivande utgår ur fonden och för att åtgärder som har karaktär av kompensation minskar. Inom ramen för en minskad EHFF bör finansieringen av genomförandet av EU:s gemensamma fiskeripolitik, EU:s integrerade havspolitik och relaterade mål för hållbar utveckling inom Agenda 2030 vara prioriterade områden.

Regeringen avser i övrigt att verka för att EHFF även i fortsättningen ska utgöra det finansiella verktyget för att understödja genomförandet av EU:s gemensamma fiskeripolitik och därmed ett långsiktigt hållbart fiske samt EU:s integrerade havspolitik.

Då förenkling kopplat till genomförandet av EHFF också är en prioriterad fråga för regeringen avser regeringen att verka för att de administrativa krav som åläggs stödmottagare och myndigheterna står i proportion till fondens storlek.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna är överlag positiva till den föreslagna inriktningen för EHFF samtidigt som majoriteten av medlemsländerna pekar på behovet av att uppnå förenkling.

Europaparlamentet, den ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén har ännu inte lämnat några yttranden över förslaget.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget skickades på remiss den 5 juli 2018. Remisstiden går ut den 12 september 2018.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artiklar 42, 43.2, 91.1, 100.2, 173.3, 175, 188, 192.1, 194.2, 195.2 och 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget.

Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet i medbeslutande med parlamentet i enlighet med ordinarie lagstiftningsförfarande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Enligt kommissionen är förslaget förenligt med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen, då förslaget inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen med EHFF.

EU har exklusiv befogenhet både när det gäller bevarandet av havets biologiska resurser, fiskeriförvaltning, och arbetet med att vidareutveckla den integrerade havspolitikerna. Det övergripande målet för det framtida stödet för fiskeri- och havspolitikerna är att bidra till att den gemensamma fiskeripolitikens mål uppnås och möjliggöra tillväxt för en hållbar blå ekonomi. Det återstår stora utmaningar innan den gemensamma fiskeripolitikens socioekonomiska mål och miljömål kan uppnås och kommissionen menar att medlemsstaterna inte har möjlighet att hantera dessa utmaningar på ett tillfredsställande sätt var för sig.

Kommissionen menar vidare att unionens åtgärder ger en säker källa till stabila tillväxtfrämjande investeringar. Exempelvis verkar många anläggningar för vattenbruk i havet i marina ekosystem som går över nationella gränser och den fysiska planeringen i havet kräver samordnad planering på unionsnivå. Havspolitikerna och utvecklingen av en hållbar blå ekonomi är till naturen sektorsövergripande och gränsöverskridande.

Kontroll och verkställighet, samt datainsamling och vetenskapliga utlåtanden är väsentliga element för ett ändamålsenligt genomförande av den gemensamma fiskeripolitiken. Denna verksamhet som samordnas och samfinansieras på unionsnivå utgör betydande besparingar och synergimöjligheter när det gäller kostnader och efterlevnad jämfört med en modell där sådan verksamhet skulle utföras enbart av medlemsstaterna. En sammanslagning av resurser på alla de områden som EHFF omfattar kan ge resultat som inte kan åstadkommas genom finansiering på nationell nivå.

Vidare innebär förslaget en omställning från ett system med fokus på stödberättigande regler och detaljreglering på EU-nivån till ett system som ger större frihet till medlemsstaterna att ta fram nationellt anpassade regler för genomförandet av fonden. Detta innebär ett skifte i fokus som enligt förslaget kommer att främja resultatet och en utökad subsidiaritet som kommer att tillåta medlemsstaterna att ta större hänsyn till lokala förhållanden.

Mot denna bakgrund delar regeringen kommissionens bedömning om att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen och att medlemsstaterna inte på egen hand kan uppnå målen som beskrivs i förslaget utan dessa uppnås bäst på EU-nivå genom en flerårig finansiering som är inriktad på relevanta prioriteringar.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget presenterades på Jordbruks- och fiskerådet den 18 juni 2018 och förhandlingarna i rådet beräknas pågå under hela hösten 2018. Målsättningen är att förordningen ska kunna antas innan Europaparlamentet upplöses våren 2019.

4.2 Fackuttryck/termer

Direkt förvaltning: Är en av de tre metoderna för kommissionen att genomföra EU-budgeten. Denna metod innebär att kommissionen genomför budgeten genom sina egna avdelningar, inklusive via sin personal i unionens delegationer under övervakning av respektive delegationschef, i enlighet med artikel 56.2 eller via något av de genomförandeorgan som avses i artikel 62 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, EURATOM) nr 966/2012 av den 25 oktober 2012 om finansiella regler för unionens allmänna budget och om upphävande av rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 (Budgetförordning).

Indirekt förvaltning: Är en av de tre metoderna för kommissionen att genomföra EU-budgeten. Denna metod innebär att kommissionen genomför

budgeten genom att anförtro uppgifter som ingår i budgetgenomförandet åt enheter och personer enligt artikel 58.1 c i Budgetförordning. 2017/18:FPM157

Delad förvaltning: Är en av de tre metoderna för kommissionen att genomföra EU-budgeten. Denna metod innebär att kommissionen genomför budgeten genom att delegera genomförandeuppgifter till medlemsstaterna enligt art. 59 i Budgetförordning.

MF: Multi Financial Framework.

EHFF: Europeiska havs- och fiskerifonden.